

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 փարս

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք
Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ եւ գաւառացի համար 6 մէկիս
Վեցամսեայ 3
Մանուցման տղայ մէկ անգամի
համար 2 որու է. աւելի ան-
գանձեալ համար սակարկութիւն
կը լինի:

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք
Լրագրոյս վերաբերեալ համար եւ
այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ.
Յ. Մելիքեան, Պոլսոյ Ալի Ճաս-
տէսի քիւ 20 Տ. ձիվելեան է-
միւնիսի սպարաւոր:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Խմբագիր Բ. ՊԱՅԼՅԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 6 ՓԵՏՐՈՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻ ԵՒ ՆՈՐ ՊԱՏՐԱՐԱՐ
(Շաբ. և Էրեւ)

Մարդ մը, մանաւանդ հաս-
րակաց պաշտօնեայ մը համարու-
ներ այլ կ'ունենայ, հակակրօքներ այլ
իւր վրայ լաւ խօսողներ ալ, վատ
խօսողներ ալ, բանը քննել և ուղիղ
դատելուն վրայ է:

Յարութիւն Սրբազանի կենսոյ-
րութիւնն հրատարակուեցաւ. տե-
սանք թէ յետեւի տարիներէ ի վեր ի
դատուած ծառայերէ տեսութեան
և ազդին. Հայաստանի դատաւար
մէկ կողմերը գրեթէ չըմբռնած է
և ազդին վիճակին վրայ մանրամասն
տեղեկութիւն ունի. յատկութիւն
մը որ պատրիարքոյն մը, մանա-
ւանդ արդի հանգամանայ մէջ, ի-
րաւամբ կը պահանջուի. ճշմարիտ
է այն առարկութիւն թէ, ինչ է
փորձառութիւնն այն առաջնորդին,
որոյ տեսութիւնը վիճակի մը սահ-
մաններէն դուրս չեն ելած, մինչ
ի Պոլսոյ պաշտօն վարող եկեղեցա-
կան մը համայն վիճակոյ լինելի-
ւորութիւնը պահած, առաւել փորձա-
ռութիւն և հմտութիւն կ'առանայ
ազգային կենաց, եկեղեցական մը
այդ հմտութիւնն և այդ փորձա-
ռութիւնն ուրիշ է ստանայ յա-
ռաջ քան զընտրութիւն իւր յա-
ռաջնորդութիւն վիճակի մը, և
այս է գաւառական այցելութեանց
լինելը, որ 7-8 տարիներէ ի վեր
զբաղեցուց զմեզ:

Վարդապետ մը պարտի բոլոր
դատուները չըմբռնած, զնոսմ,
ուսումնասիրած ըլլալ կ'անհաւ-
արարի կեդրոնին մէջ, ի Պատրի-
արքարանի եւս քանի մը տարիներ
ծառայած ըլլալ և ազգային կենաց
և խնդրոց խորին հմտութիւն ստա-
ցած, և ապա ընտրուի առաջնորդ:
Այդ վերջին պաշտաման մէջ իւր
կարողութիւնը կը փորձուի. ըս-
տացեալ հմտութիւնն ի դուրս դը-
նել յօդուած ժողովուրդեան կ'ընայ
թէ ոչ. Գիտէ՞ համբերել, հայր
լինի, ազգին իրական օգտից չա-
նաղել լինի, և քրիստոնէական: Ի
Պոլսոյ միայն պաշտօնավարող եկե-
ղեցական մը լաւ խորհրդատու կ'ընայ
լաւ խորհրդատու կ'ընայ ըլլալ,
բայց ասպարէզ չլալ իւր հմտու-
թեան և գործունէութեան ար-
դիւնքը ցուցնելու: Դաւառի մը
առաջնորդն իւր պաշտօնին բեր-
մամբ, պիտի պարտաւորի ցուցը-
նել արդիւնք, որմէ կարելի է դա-
տել զնոք:

Արդ Յարութիւն Սրբազանն
տարի խորհրդի և 20 տարի կար-
նայ մէջ առաջնորդութիւն պաշտօն

վարած է, և իւր գործունէութեան
արդիւնքները ցուցած. հետեւա-
բար իրաւամբ մեծամասնութեան
ընտրելին եղաւ:

Յարութիւն Սրբազանն առաջին
ընտրելի եղաւ նախ եկեղեցական
դատուն, եւ զարմանալի բան, որ
ընտրելին եղաւ նախ և ապա իւր
ընտրելին, զոր հակաեկեղեցական
կաշկով կ'ընանք առաւել ճշդիւ
ճանչնել. յետոյ յարեցաւ և այն
կուսակցութիւնն, որ եկեղեցա-
կանաց հակառակ չէ, թէեւ քիչ
մը ուշ, որպէս զի առաւել ապահով
լինի թէ Յարութիւն Սրբազանն վերջ-
նական ընտրելի եղած է, մանա-
ւանդ առաւել հաստատուելու համար
թէ անոր նկատմամբ որ եւ է զի-
տողութիւն չլալ, ինչպէս կը հաս-
կըցուէր պաշտօնաւոր ազգայնաց առ
Յարութիւն Սրբազանն ցուցած հա-
մակրութիւնն:

Տեղի եկաւ և բանք. կ'ամբը-
նան արդեօք անոնք, որք երբեմն
կ'ամբաստանէին հանգուցեալ Պատ-
րիարքը քննադատողները թէ,
Մատթէոս Սրբազանը Պատրիարք
ընել կ'ուզէր և ինչ այժմ կը տեսնեն
թէ, ոչ միայն այդ քննադատողները
զիստութեան Սրբազանն ընտրելի չը-
րին, այլ և ինքն Մատթէոս Սրբա-
զանն զիստ կեցաւ զՅարութիւն
Սրբազանն ընտրելի ընելու, և մին-
չեւ իսկ աղաչելու զանոնք, որ ի-
րեն համակրած քուէ տղայներն
իրեն, այդ քուէն Յարութիւն Սրբ-
ազանին գործնելու...

Պատրիարքական ընտրութիւնը
կատարուելէ յետոյ, քանի մը թեր-
թեւեմ մէջ տեսնուեցան նորընտիր
Պատրիարքէն զանազան պահան-
ջումներ, զիստաւորաբար կ'ըսուէր
թէ, նորընտիր Պատրիարքին ա-
ռաջին դործը պէտք է լինի, ազ-
գային դրամական հաշիւներ ունե-
ցող ազգայիններն ի հաշուաւորու-
թիւն հրաւիրել:

Թառաջ քան զընտրութիւն, ա-
ռաւելութիւն կար ընդդէմ Յա-
րութիւն Սրբազանի թէ, ազգային
դրամական հաշիւներ տարու պար-
տաւոր մեծատունը օմանք մասնա-
ւորաբար կը համակրին Յարութիւն
Սրբազանին, և անոր ընտրութեանը
որով մասը կը ցանկան:

Թերեւս հաւանական լինի այս,
որպէս զի Յարութիւն Սրբազանի
համակրութիւնը կ'անխառն շահած
ըլլան, բայց Յարութիւն Սրբազանն
յերուսաղէմ քաջաւած կ'ետնընդ
արդէն փորձով ցուցուց թէ, զի-
տաւորութիւնն չունի վրոյնորի ա-
մուսնը ասպարէս ստանալու, ճիս-
տ և հանգստաւէտ ապագայ պատ-
րաստելու, որպէս զի այդ կարգի
մեծատանց ժամուցին, հարսանե-
կան և յուղարկութեան հանգէս-
ներու հրաւիրանաց սղաւթ, և յետ
հրաժարման եւս այդ շնորհաց ա-

կընկալէ. ճատ սխալ պաշտօնաւոր ու-
նեցած կ'ըլլան Ն. Սրբազանութեան
վրայ:

Բայց Յարութիւն Սրբազանն ի-
րաւամբ կրնայ խորին մտածութեան
առարկայ ընել իւր պաշտօնին ծառ-
րութիւնը, և արտաքին դժուա-
րութեանց մէջ, ներքին երկպա-
ռակութեանց վրայ մտաւանջու-
թիւն ունենալ:

Կը յայտարարենք թէ, բնա-
տեղի չլալ մտաւանջելու, ներ-
քին խնդրոց և երկպառակու-
թեանց ամենուն կնիք ու վերջ կը
դնէ ազգային երեսփոխանութիւնը,
թէ Յարութիւն Սրբազանն ճշդիւ
պահէ իւր ախար և հետեւի անոր
մեծամասնութեան սրտմտնայ, և
բնաւ ակնաւ չընէ կարգ մը ան-
ճանց փոփոխութեան, (զի չեն
համարձակիր հրապարակաւ ընել),
թէ երեսփոխանաց գործունէայ
անդամք բազմաթիւք անձինք, և
այլ բազումք գաւառի գլուխներ
են, և այլն. և թէ պէտք է յաճել
կամ ճնշել զանոնք, կամ չանստ
անոնք, և թէ երբ ասոնք դժուար
ըլլան պէտք է վերադնել Սահմա-
նադրութիւնը, որպէս զի ամեն
բան ի հիմանց խախտի Յարութիւն
Սրբազանն պէտք է յիշէ թէ ինք
այդ երեսփոխաններուն քուէով
ընտրեալ է, և ոչ այն անձանց,
որք ազգին գաւառի վարչութիւնն
ու երեսփոխանութիւնը կը կազմեն
խիտ ածան կերպով, և կը մոռ-
րեցնեն Պատրիարքները: Փորձա-
ռութիւնը յոյս տուաւ մեզ թէ,
մեր կեդր. վարչութեան համար
պէտք եղածն է մի միայն Սահմա-
նադրութեան Պատրիարքի զուգահեռ
Պատրիարքին պարտաւորութիւնն է
հակել Սահմանադրութեան անթե-
րի գործադրութեան, ըստ հան-
դիստաւորութեան իւրում: հակել որ
եկեղեցւոյ և Տէրութեան օրինաց
հակառակ բան չըլլայ:

Պատրիարքը Տէրութեան հրո-
վարակին աւելով ամենայն ինչ է.
բայց նոյն իսկ Տէրութեան չնոր-
հած Սահմանադրութեամբ չախա-
ւորեալ է իւր իշխանութիւնը, և
ասոր համար է որ կ'ուխտէ Սահ-
մանադրութեան վրայ. զի Պատրի-
արքն ունի այնչափ իշխանութիւն
որ կրնայ ամեն բան տալն ու վրայ
ընել, նոյն իսկ Սահմանադրութիւ-
նը. բայց ինք ալ չկրնար գլխանալ
երկար ժամանակ: Արդ, ըստ Սահ-
մանադրութեան, Պատրիարքը վար-
չական ժողովոց գործադիր իշխա-
նութիւնն է. բայց իւր հմտու-
թեամբ և հանապազօրեայ փոր-
ձառութեամբ պիտի առաջնոր-
դէ զվարչական ժողովները. եր-
բեմն զնոյն իսկ Ազգ. երեսփոխանու-
թիւնը պիտի յարգօրէ, և կուսակ-
ցական վեճերն, որք խորհրդարանի
մը բնական պահանջն են, պիտի
մեղմէ և հանգարտեցնէ. և ոչ թէ

զանոնք որոգէ և առաւել բոր-
բորէ իրարու դէմ, և ինք հան-
դիստաւոր մնալ, ու ապա յանդի-
մանէ թէ կուսակցական վեճերով
կ'ըրազին միայն:

Պատրիարքը հայր մ'է. իւր
հայրական գործիքն անխտիր պիտի
տարածի մեծատունին և փոքրա-
տունին, հարուստին և աղքատին,
գիտնականին և ողորտին վրայ,
ինք օրինակ պիտի ըլլայ համբե-
րութեան, ներողութեան և անյիշա-
ւարութեան:

Պատրիարքը պէտք է մնայ իւր
պաշտօնատեղին, և ոչ թէ տունէ
ի տուն չըմբռնայի: Այդ չըմբռնու-
թիւնն ոչ միայն կորուսանել կուտայ
պատկուտն, ոչ միայն Պատրի-
արքարանը թափուր կը թողու, ոչ
միայն Պատրիարքարանի պաշտօն-
եաներն անդուլտ և քմահաճոյ ըն-
թացքի մէջ կը թողու եւն. եւ ին-
չալ և սահմանադրական վարչու-
թիւնը կը քակտէ, կը քայքայէ ու
կը ուտարէ, և մասնաւոր մեծա-
տանց օմանց գաղտնի վարչութիւ-
նը կը զօրացնէ, և կ'անցնէ այն
պաշտօնական վարչութեան տեղ,
որ իւր շտաբական նիստերն ի
Պատրիարքարանի կը շարունակէ
միայն կրեւ եւ իւր. Այս անտա-
նելի վիճակին վերջ աւելու շատ յար-
մար անձն է Յարութիւն Սրբազան,
որ յոյս ունինք թէ ըստ նախնաց
սովորութեան Պատրիարքարանի մէջ
իւր պաշտօնին գլուխը պիտի գոր-
նուի:

Իսկ արտաքին յարաբերու-
թեանց մասին, Պատրիարքն իւր
առջեւ ունի ահա ընդարձակ առ-
պարէզ գործելու և իւր տաղանդը
փայլեցնելու: Բ. Դրան և ազգին
մէջ յարաբերութիւնը շատ աւելի
խորագիտութիւն և նրբութիւն
կը պահանջեն:

Պատրիարք մը երբ յարաբերա-
կան խնդրոց մէջ յաջողակ գըտ-
նուի, կարելի եղածին չափ. երբ
չմոռնար իւր հայրական իշխանու-
թիւնը և ամեն կողմ խտրադու-
թիւն տարածել կը ջանայ. երբ
ճշդիւ կը կատարէ իւր Սահմանա-
դրական պարտաւորութիւնը, ար-
գելքներ չհաներ գործող մարմնոց
դէմ և կը հպատակի Ազգ. երես-
փոխանութեան որոշմանց, նա ոչ
տաղանդներ կ'ունենայ ազգային
գործոց անստուգ. և ողորտելի վի-
ճակին վրայ, և ոչ անողորմելի ըն-
տառներ: Ընդհակառակն՝ սրտի
զուարթութիւն և միեւնոյնութիւն
կ'ունենայ տեսելով ազգային գոր-
ծոց վիճակին հետզհետէ բարե-
բոլոր, որ իւր պարկեշտութեան,
ջանից և կորովոյն արդիւնքը միայն
կրնայ լինել:

Մեծ յոյս ունինք Ամեն Յարու-
թիւն Սրբազանին վրայ, որ ոչ մի-
այն իւր նախորդաց սղաւթ քայլե-
րուն չպիտի հետեւի, այլ և անոնց

արտագրած տխուր վիճակը պիտի բարձրէ հեղհեղտե աննկուն արեւմտեան և համբերութեամբ իւր հեռագրական պատասխանա- գիրն առաջին դրական մը կրնայ նկատուիլ իւր պատուին ընթաց- քին . կը հպատակիմ, կ'ըսէ, Աս- տուծոյ կամոց և Ազգ. ժողովոյ տնօրէնութեան : Կը յուսանք թէ մինչեւ վերջը կը յարգէ Ազգ. ժո- ղովը, և շնախատեր ազգին ընտ- րած երեսփոխանները : և այդ շը- նորհիւ՝ խաղաղ և գործունէայ ըն- թացք մը կ'ունենան աղբայրն մար- մինները :

Նոր տարւոյ հետ նոր Պատրի- արքը շնորհաւորելով, նոր յաջո- ղութիւններ կը մտղմենք Ազգին ֆ.

ԻՍՈՒՆ ԼՂԻՐԵՐ

— 0 —

Կայսերական հրամանաւ՝

Մահաւանդ ընկերութեան նա- խորդ տնօրէն Ջիւա պէյ Ուրֆայի կառավարիչ անուանեցաւ :

— Մարաբաղաքիս Աւստրիա- կան դեսպան Պ. Բայիչէ մասնաւոր ունկնդրութիւն մը խնդրած լինելով վեհ. Սոլթանէն, ի մօտոյ պատիւ պիտի ունենայ Ն. Կ. վեհախառն- թեան ներկայանալու :

— Ժեյրում Պոնաբարդ իշխանին որդի Լուի-Նարպէն իշխան, որ կոմս Մոնթալիթի անուամբ՝ ուղեւոր- ւութեան մը ձեռնարկած է յԱրե- լեւիս, վերջին օրերս Ալէքսանդ- րիայէն մեկնել է ի Սուրիա և ի Պաղեստին :

— Օսման լրագիրը բացարձա- կապէս կը հերքէ Անգլիական Տէյլի Նիւզ լրագրին տուած այն լուրը թէ, Ռուսիա խորհուրդ տուել է Բ. Դրան գործադրել ի Մակեդոնիա Պէրլինի գաղնագրին 23րդ յօդուա- ծըն, որ Ռուսիայի նահանգաց մէջ մուծանելի բարենորոգմանց կը վերաբերի :

— Օսմ. հեռագրաց և թղթա- տարութեան վերատեսուչ իրաւթէ Էֆէնտի՝ իւր վերջին երկարատեւ հիւանդութենէն բուրդովին ապա- քինած լինելով, սկսած է յաճա- խել յիւր պաշտօնատեղին :

— Միսախաի Բէփի ընկերու- թեան յունուարի վերջին կիսամեկին մէջ զուտ հասցիքն եղած է 60.000 Օսմ. ոսկի :

— Այնթապէն կը գրեն թէ ձմեռն այս տարի յոյժ խստաշունչ եղած և մէկ կանգունէն աւելի ձիւն տե- ղացած է :

— Յունական Գոսթանթինուպոլիս լրագրին տեղեկութեանց նայելով, Պուլղարիա բնակեալ Յունաց հայա- տակութեան խնդիրն երկու կող- մանց գահացուցիչ կերպիւ կար- գադրուել է Պուլղարիոյ կառավա- րութեան և Սոֆիայի Հելլենական գործակատար Պ. Բէֆօն Ռանկապէի միջեւ : Այս վերջին արդէն Պուլ- ղարիոյ Հելլենական հիւպատոսաց հաղորդել է այս կարգադրութեան պայմանները :

— Քանի մը տարիներէ ի վեր Հոսէյաա քաղաքն, որ կարմիր ծովու վրայ կը գտնուի, մեծապէս կը զարգանայ ու կը բարգաւաճի, և վաճառականութիւնն արդէն մեծ ըն- դարձակութիւն մ'ստացած է : Լա թիւրքի կիմանայ թէ, կայսերա- կան կառավարութիւնն որոշել է առեւտրական դատարան մը հաս- տատել յիշեալ քաղաքին մէջ :

— Կայսերական կառավարու- թիւնը պաշտօնադէս ծանոյց Սու- րիոյ իշխանութեանց թէ, Սուրիոյ

նաւահանգիստներէն արշառ և ե- դուրս հանելու արգելքը վերցած լիւր է, բայց ընտիր երկվարաց արտածութեան արգելքն անխո- վով կը մնայ :

— Հացին գնոյն վերջին բարձ- ման պատճառաւ, բարձրացում որ բնաւ էական պատճառ մը չունէր եթէ ի նկատ առնուէք ցորենի գի- նը, կայսերական կառավարութիւ- նը Գաղաթաղեալեան պաշտօնա- տան մէջ յանձնախումբ մ'անուա- նած է, որպէս զի սոյն բարացման առիթ եղող պատճառներն մանրա- մասնօրէն քննէ, և ցորենի ու հացի գնոյ միջեւ բաղդատական տարբե- րութիւնն որոշէ :

— Թարիք լրագիրն իւր այս ա- լուր թուով՝ հետեւեալ հետաքրք- րական դէպքը կը պատմէ, որ կեղ- անական բանտի ոստիկանաց աջա- լըջութեան աստիճանին վրայ կրնայ գաղափար մը տալ մեզ :

« Էրէնքէօյի Մէհմէտ ֆէհրիան անուն չարագործն, որ մարդաս- պանութեան պատճառաւ երէկ և զեռնադատ ատենի առջեւ 13 տա- րի չլծայակապ աշխատութեան դատապարտուած էր, իրիկուան դէմ կեղծական բանտը տարուելու համար բանտարկելոյց յառուկ կառ- քը դրուած ժամանակ, ոստիկա- նաց անհոգութենէն օգուտ քա- ղելով, կառապանին տեղը կը ցոյթ- կէ և երկվարեցող մօրակելով՝ ար- շաւաօյր կը վախչի, և ոստիկա- նական նախարարութեան պաշտօ- նատան առջեւէն անցնելով, ձի- հալ-Ողլուի բաղնիքին քովի նեղ փողոցը կը դառնայ, և կառքն հոն թողնելով անհետ կը լինի : »

Թարիք չըսելով Մէհմէտ ֆէհ- իան իւր այս շահատուկութենէն յետոյ բռնուած է թէ ոչ :

— Նախընթաց օրը կատաղի շուն մը ի Բերա թէփէ-Պաշին կողմը քա- նի մը մարդիկ խածել է : Թարիք թաղապետական վարչութեանց ու- շադրութիւնը կը հրաւիրէ կոտա- ղի շուներու բարձման հարկին վը- րայ :

— Յունվար 26ին Մուղլայի մէջ, առաւօտեան ժամ 2էն մինչեւ 9ը, երկրաշարժի 12 ցնցում զգաւուել են, բայց բարեբաղդաբար որ և է վնաս չէ պատահել :

— Սպանիական դեսպանատունը մեծ նուազահանգէս մը կը կաղ- մաւորէ ի նպատակ Անատոլիոյ երկ- րաշարժէն արեւմեայ, Բուրք դես- պանք իրենց աշակցութիւնը պիտի ընձեռեն այս բարեգործական հան- դիսին, որ անցեալ տարի ի նպատակ 2էն մէկ արեւմեայ տրուած նուա- դահանգէսը պիտի յիշեցնէ :

— Անգլիական Զօէ շոգենաւն, որ Անգլիայէն կուգար զանազան վաճառաց բեռներով, փետր. 10ին Ովկիանոսի մէջ, ձիւպրաթարի նեղ- ցին մօտ Նորվեգիան նաւու մը զար- նուել և ընդհարումէն քիչ վերջն ընկղմել է : Բայց նաւաստիք սմ- բողջուպէս աղաւթել են :

— Սլոնովուրի ստոյգ աղբիւրէ քաղած տեղեկութեանց նայելով, հանրային պարտուց վիճակն յոյժ գոհացուցիչ է, և թոյլ պիտի տայ յառաջիկայ մարտ 1/13էն սկսեալ փոքրիկ զինամաս մը վճարել 1860ի, 1863-64ի և 1872ի փոխառութեանց արժէք լղծոյց վրայ : Այս մոտք առ ձեռն պատրաստ գումարը 20.000 ոսկեայ կը հասնի եղեր :

— Դոնեայի նահանգին և մանա- լանդ Նիկոէի մէջ ծագիլի հիւան- դութիւն ծագած լինելով, մեծ կո- տորած կ'ընէ եղեր առ ի չղոյէ փորձ բժշկաց :

— Քորսիկոնտան Բոլիթիք Լը- րագիրը կը հերքէ Քրաքովիոյ Բա-

ղաս լրագրին տուած այն լուրը թէ, Սերպիոյ Միլան թաղաւորն իւր ներկայ լծակցը՝ Նաթալի թաղա- հին արձակելով, վերստին պիտի ամուսնանայ եղբոր Աւստրիոյ կայ- սերական գերագատանէն արշիդքը- սուհոյ մը հետ :

— Այս աւուր Թարիք լրագրոյ խմբագրական յօդուածին մէջ կը կարդանք :

« Օտար լրագիրը Ալպանիոյ դուր- ծոց նկատմամբ սուտ լուրեր կը հրատարակեն : Գլխաւորաբար վեր- ջին օրերս Նիշէն Եւրոպական լրա- գրաց ունեց ծանուցուած է թէ, իրը թէ քանի մը Տիպրէցի աւա- զակներ Բէօփրիէի շրջակայները փաթ դիւղ մը կոխելով, արշառ- ներն հորդան տուել և քանի մը հո- գի վիրաւորներ են : Նոյնպէս ծա- նուցուած է թէ, աւստրաւորեան կամ վրիժառութեան բաղձանօք մերթ ընդ մերթ ոճիրներ կը դուր- ծուին եղեր, Թէ և այս լուրերը Սերպիական աղբիւրներէ բղխած լինելով, վստահութեան արժանի չեն, սակայն Մակեդոնիոյ և Ալ- պանիոյ տեղական կարեւորութեան պատճառաւ, Օսմ. պաշտօնատարք պարտաւոր են առաւել քան երբեք լուրջ հսկողութիւն մ'ընել հանրա- յին աղաղակութեան անվտանգ պահելու մասին : Կայսերական կա- ռավարութեան աղբու հրամանաց շնորհիւ, և ժամանակէ մ'ի վեր ամեն կողմ ցոյց տրուած աշխուրջ հըս- կողութեամբ, աւաղակութիւնը մե- ծապէս նուազած է, և հանրային ա- պահովութիւնն ու անդորրութիւ- նը գոհացուցիչ վիճակ մ'ստանալու վրայ են : »

— Թուրքերէն լրագիրը վերջին օրերս ծանուցած էին թէ, ոստի- կանութեան ելմասցոյցին մէջ կա- րեւոր յաւելում մ'ըսած էր ընթա- ցիկ տարւոյն համար, և թէ Եւ- րոպայէն փորձագէտներ պիտի բեր- ուին Օսմ. ոստիկանութիւնը վե- րակազմելու համար :

Պաշտօնական աղբիւրէ քաղուած տեղեկութեանց նայելով, կ'ըսէ Սլոնովուր, որ և է յաւելում չէ եղած յիշեալ ելմասցոյցին մէջ, և թէ ոչ ոք պիտի հրաւիրուի Եւրո- պայէն ոստիկանական վերակազմու- թեան գործակցելու պաշտօնով : Եստուկ յանձնախումբեր կազմուած են ոստիկանութեան մէջ մուծանե- լի բարենորոգումներն ուսումնա- սիրելու համար : Օսմ. գաւառներ- ընէ միայն Ալբանիոյ, Սէլա- նիկի և Չիւսուիոյ նահանգաց ոստիկանութիւնը վերակազմե- լու խնդիր եղած էր ի սկզբան, բայց ի վերջոյ որոշուել է բոլոր գաւառաց ոստիկանութիւնը վերա- կազմ լ միւս ծախքերու գլխուն մէջ եղած խնայողութեամբ :

— Թարիք լրագիրն ալ իւր այս աւուր թուով կը ծանուցանէ թէ, Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառաց մէջ մուծանելի հիմնական բաշենո- րոգումներն ուսումնասիրելու պաշ- տօնով յանձնախումբ մը կազմուած է ընդ նախագահութեամբ ներքին գործոց նախարար Բարձր. Էտհէմ վաչայի : Յիշեալ յանձնախումբն երեքշաբթի օրն ինիստ գումար- ուելով, մինչեւ իրիկուն խորհրդ- դակցել է և հանրային աղաչա- վոյթիւնն ու անդորրութիւնը պահ- պանելու համար հրահանգներ ու հրամաններ զրկուել են ի գաւառա- տի :

Թարիք այս առիթը կը յարէ թէ Եւրոպական Թուրքիոյ նահան- գաց մէջ ամեն ուրեք հանրային ապահովութիւնն յոյժ գոհացուցիչ վիճակի մէջ է :

— Օսման լրագիրը կը ծանու- ցանէ թէ, ձեռնհաս իշխանու-

թեան առաջարկութեամբ, կայսե- րական կառավարութիւնը պիտի որոշէ օտար լրագրաց թուրքա- մտենն արգելուլ : Օսմանը կը դո- վէ այս տնօրինութիւնն, զոր հար- կաւոր կը դատէ այնպիսի ժամա- նակի մը մէջ, յորում տէրութիւնն

արդիւած է տեղական լրագրաց խօ- սիլ օրուան քաղաքական հրատապ և զլխաւոր գործոց վրայ : Մօնի- թէօր Օրիանթալ այս առիթը դի- տել կուտայ թէ, շատ աւելի դիւ- րին է ա գաղան մամոյ վրայ դըր- ուած արգելքը բարեփոխել, քան ի գործ դնել Օսմանլի յիշած ար- նօրինութիւնն, վստահ զի այս պա- րագային մէջ Բ. Գուռը պիտի պար- տաւորի բանակցութեան մտնել դեսպանատանց հետ, որք կ'ընան բանակցութիւններն երկարել պա- տրուակելով թէ, իրենց կառա- վարութիւններէն հրահանգ ստա- նալու պէտք ունին այնպիսի պա- հու մը, յորում Լիդպոնի մէջ մի- ջազկային թղթատարական վեհա- ժողով մը դուստարուած է : Բայց եթէ երբեք այս բանակցութիւնը թուրքիոյ նպատակաւ վախճան մ'ալ ունենան, դարձեալ դիւրին է նամակաւ օտար լրագիր ստանալ, զի Բ. Գուռն ամեն պարագայի մէջ չիլնար արդելուլ թղթակցութիւ- թիւնը : Դիտելու ուրիշ պարագայ մ'ալ սա է թէ, մինչ տեղական լը- րագրաց արգիւրած է խօսիլ օր- ւան քաղաքական և զինուորա- կան դէպքերուն վրայ, գաւառ- աական թերթերը կը շարունակեն իրենց սիւնակները լնուլ արգիւ- եալ նիւթոց վերաբերեալ հե- ուագրերով և տեղեկութեամբ, որպիսիք են Չիւսուիոյ լրագրերն, ի բաց թողնել Սոֆիայի և Փիլիպէի լրագրերն, ըստ որում այս վերջինք մասնաւոր կանոնադրերով կը վա- րին :

ՀԵՌԱԳԻՐ

— 0 —

Փարիզ 18 փետր.

Հալոսի գործակալութիւնը Դան- կայէն փետր. 18 թուով հեռագիր մը հրատարակած է հաստատող այն լուրը թէ, Չիւսուիան հինգ զրահա- ւորաց և Յրանսական նաւախմբին միջեւ ընդհարում մը տեղի ունե- ցած է :

« Յրանսական ծովաւաճակիր- ները, կ'ըսէ այս հեռագիրն, Չի- նական երկու մարտանաւ ընկղմե- ցին : միւս երեք մարտանաւները կրցին փախչիլ թանձր մառախուղի մը շնորհիւ և ի Շինայ ապաստա- նեցան : »

Աթէնք 18 փետ.

Պ. Թրիքուրի այս առաւօտ եր- կար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Թաղաւորին հետ և խորհուրդ տուաւ Պ. Տէլիեանի յանձնել նոր նախարա- րութեան կազմութիւնը :

Պ. Տէլիեանի այս միջօրէն յետոյ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունենալով Թաղաւորին հետ, ընդունեց նոր նա- խարարութիւնը կազմելու հոգը :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՂԻՐԵՐ

— 0 —

Կրօնական ժողովն երէկ գու- մարեցու ընդ տոնեապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի, և յետ 13 մասնաւոր խնդրոց կար- գադրութեան, հետեւեալ տնօրէն- նութիւններն ըրաւ .

1. Գաղղ-Գիւղի Թաղ. խորհուր- ղը կրօն. ժողովոյ յղած էր թա- ղն մը լրժարին կողմէ տրուած այն իմաստապէսին պատճէնը, յորում գրուած էր թէ Հոռօրիկի համար բնու ըսուած չէ իրեն և կրն Մու- րատեան Յակոբի. հետեւապէս ժո-

դարձր առ ոչինչ համարեց լրացրաց
սմանց այն հրատարակութիւնն, որ
կնոջ օրինաւ որ ամուսնութիւնը հաւ-
տատել կը փորձէր :

2. Ժողովը լսեց Տ. Մամթէոս
Արքայանի տեղեկագիրն ի մասին
Արմաշու վանահայր. Գեր. Խորեն և
պիտակապետի թարգմանած «Կանայք
Աստուածաշնչի» ձեռագրին, և
ոչոչեց արածեղ տպագրութիւնը,
չսհոլթիւն յայտնելով միայնգա-
մայն առ Գեր. Թարգմանիչն :

3. Որովհետեւ իշմիրի Արշալոյս
Արարատեան լրագիրը ժամանակէ
մի վեր Բերտոնեանկան կրօնի ըս-
կաւանց և վարդապետութեանց
գէտ հրատարակութիւններ կ'ընէր,
ժողովն որոշեց պաշտօնախն ծա-
նուցմամբ զգուշացնել ժողովուրդը
այդ լրագրի ամբարիշտ հրատարա-
կութիւնները կարգալէ, և սոյն
պաշտօնական ծանուցումը հաղոր-
դել իշմիրի Գեր. Առաջնորդին, որ-
պէս զի կարգալ տայ յատենի և
կեղեցւայ իշմիրի :

4. Ժողովն որոշեց Լ. Միսիսայ Ս.
Սինդիկն ընդարձակօրէն տեղեկա-
գրել խորհրդի Երեմիա քահա-
նայի կարգալուծութեան պատճառ-
ներն և անոր անապաշխարող վար-
քը, ըստ որում Ս. Սինդիկ հե-
ռագրաւ գրած էր թէ կրօն. ժո-
ղովն եթէ ուզէ, կրնայ ներել այդ
քահանային յետ զղջման :

5. Նաուր-Գարուի քարոզչութիւ-
նը յանձնուեցաւ Գերձակեան Գեր.
Արիստակէս եպիսկոպոսի առժամ.
եայ կերպիւ, մինչեւ որ Մշոյ Ս.
կարապետի վանքն ուղեւորի :

Նոյնպէս նկատողութեան առաւ
Գեր. Վահան վարդապետի հրաժա-
րականը Գուստարուի գրքի քա-
րոզչութենէն :

Ատենը փակեցաւ ժամը 40 ին,
յառաջիկայ երկուշաբթի օր վե-
րադիւն դուրսեցաւ պայմանաւ, օ-
րակարգ ունենալով հանրային խն-
դիրներ :

Ուսումնական առաջնորդ Գեր. Տ.
Ներսէս եպիսկոպոս Գեորգեան և
րեկ մայրաքաղաքս հասաւ և յա-
ռաջիկայ շաբաթ օրը վերստին պի-
տի մեկնի յիւր պաշտօնատեղին :

Նոյնպէս, նոյն օրը Պիլէճիկի ա-
ռաջնորդական տեղապահ Գեր.
Թովմէի վարդապետ Սարգիսեան,
որուն մայրաքաղաքս գալը ծանու-
ցած էինք, պիտի մեկնի մայրաքա-
ղաքէս :

Ինչպէս ծանուցած էինք, Եւ-
զըճեանի կտակային խնդրոյն կար-
գադրութեան համար կտրմեալ
Յանձնաժողովն երէկ համագումար
նիստ ըրաւ ի Պատրիարքարան Մայր
եկեղեցւոյ և Որթագլուխի թաղ-
խորհրդոյ հետ, և այս մասին եր-
կար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ
ըստ այսմ Յանձնաժողովն իւր տե-
ղեկագիրը պիտի մատուցանէ խաւն
ժողովոյ :

Քաղ. Ժողովն երէկ իւր սովո-
րական նիստն ընելով, քանի մը
տնօրինութիւններ ըրաւ, զորս մեր
վարդապետութեան վերաբերեալ
էինք, երբ Պատրիարքարանի կող-
մէ հաղորդուի մեզ ի պաշտօնէ :

ՊԱՏԻՆԱԿԱՆ ԹՈՒՆՔԱՆՈՒԹԻՒՆ
(Շուր և Էրէ)

Առանց խօսելու իւրաքանչիւր գոր-
ծողութեան սկիզբը զրուած պատկեր-
ներուն վրայ, որք շատ ձախորդ կերպով
գործածուած են, պիտի անցնիմ բազ-
մապատկան աղիւստիկն : Պ. Եւս-
սուֆեան նոր մէթոտ մը շնորհայեց աղ-
աղիւստիկ սովորեցնելու համար, և աղա-
կերտները պէտք է ինքնին տաժանելի
աղիւստութիւններով գոց սովորի դայն :
Ամեն ուսուցչի յայտնի է այս դրու-
թեան արդիւնքը, որքան աղաւթներ
տարիներու ընթացից մէջ տակաւին
չեն կրնար անխաղ զիտնալ միտոր
թուոց արտադրեալները : Միթէ լաւա-
գոյն չէ որ աղաւթները զանոնք սով-
որին մաս առ մաս ճշտուցչի առաջ-
նորդութեամբ և առարկաներու օգ-
նութեամբ : Սոցա գործածութիւնը
անհամեմատ աւելի մեծ օգուտներ կու-
տայ քան քանի մը պատկերներու գոյ-
ութիւնը դասագրքին մէջ :

Թերեւս աւելորդ չլինի մի քանի
խօսք ու բարձրան օրէնքի մասին Պ.
Եւսուֆեան կը գրէ .

«Եթէ վարի թուոյն թուանաներէն
մին աւելի մեծ է քան վերի թուոյն
հաւաքատախանայ թուանանը» վերի
թուոյն թուանանին 10 կ'աւելցուի և

անկէ վերը վարի թուոյն թուանանը
կը հանուի : Վերջէն հետեւեալ սխեմա-
կի բարձրմը կատարուած տուն վարի
թուոյն թուանանին մէջ կ'աւելցուի :
Բայց այս պարագային մէջ, օր. երբ հե-
17 հանել պէտք է, աւելի ճիշդ և աւելի
գիւրահասկանալի չլինի եթէ աւելի,
վասն զի 7ը հանուի 3էն, հէն միութիւն
մը կ'աւելուի (որ հաւասար է 10 միա-
ւորի) և 3ի վրայ գումարելով կ'ունե-
նամ 15, որով հանելով 7 կը մնայ 8.
և ապա կ'աւելուի 1ը 3 էն (որովհետեւ
հէն միութիւն մը պահանջաւ) կը մը-
նայ 2 :

Պատկերազարդ թուաբանութեան
մէջ բնու հրահանք չկայ մտաւոր կեր-
պով խնդիրները լուծելու համար : Օր-
շահու խնդիր մը լուծած տուն աղա-
կերտները դարձեալ միութեան կանո-
նը պիտի գործածեն, թէ ոչ գրեմա-
ղաւթը զանապա մատուցու բաժնելով
պիտի հաշուեն սովոր, այսինքն մտքով
պիտի լուծեն խնդիրները այն ձեւով,
ինչպէս կը լուծեն գրեմով : Այս կէտը
որով չէ :

Թէ և Պ. Եւսուֆեան իւր յառա-
ջարանով կը ծանուցանէ թէ հրատա-
րական համար մասնաւոր խնայ-
տարուած է, բայց դարձեալ սխալներ
անտակաւ չեն իւր թուաբանութեան
մէջն : Օր. երբ 58, հատուած 40,
երես 75 հատուած 32-55 կըն.

Երբեւ վերջին գիտողութիւն կ'ու-
ղեմ քանի մը խօսք եւս աւել թուա-
բանութեան դասագրոցը գործածու-
թեան մասին : Բողոքովին անօգուտ և
աւելորդ է նախակրթարանական շրջանի
առաջին տարիներուն մէջ աղաւթնաց
ձեւը դնել թուաբանութեան դասա-
գրքներ, վասն զի այն տուն յիշատա-
նակ թուաբանութիւն սովորեցնելու,
ուսուցչից պիտի պարտաւորի կարգա-
նելու և հասկացնելու պարագայի : Այդ
տարիներու մէջ նա իւր բերանացի դա-
սախոսութիւններով պիտի ուսուցանէ
թուաբանութիւնը, և այս պատճառաւ
շատ հարկաւոր է ուսուցչին համար
պատրաստել մի առաջնորդ-դասագրք,
չէ թէ միայն առաջին տարիներու, այլ
ամբողջ նախակրթարանական շրջանի
համար : Այդ դասագրքը չօգտէ
պարունակէ միայն թուաբանական օ-
րէնքներ զորս ամեն տեսակ դասագրքի
մէջ կրնան թերեւս գտնուի, այլ աւելի
հրահանգներ որոց շատ պէտք ունին
մեր ուսուցչները : Թուաբանական որ
և է դասագրքը որչափ ալ խնամով,
մանկավարժական գրութեամբ պատ-
րաստուած լինի, չլրնար սպասուած
արդիւնքները տալ, եթէ ուսուցչները
չգիտեն զայն օգտալար կերպով գոր-
ծածել : Օր. Պատկերազարդ թուաբա-

նութեան մէջ խնդիր մը լուծել յետոյ
կը հետեւցուի կանոն մը (*) , բայց ու-
սուցչից մը բնաւ չօգտէ և բաւականա-
նայ մի խնդրով, այլ ու է թուաբա-
նական կանոն կամ սահման սովորեց-
նելու համար հարկաւոր է շատ մը խն-
դիրներ լուծել, որպէս զի աղաւթնա-
րը պատրաստուին և կրնան գիւրու-
թեամբ իրացնել ուսուցչի գաղափար-
ները : Նոյնպէս չափական գրութիւնը
բացատրելու համար բաւական չէ տեղ
թէ երկայնութիւնը մէջրով, ծանրու-
թիւնը կրողով և ին. կը շարին : այլ
նախ աղաւթնաց բացատրելու է չա-
փելու պէտք, նոցա յիշեցնելու է ի-
րենց չափերը, օր. երկայնութիւն մը
քայլով, սորով կը չափեն, ժամանակը
թուով, քով և ին. հասկացնելու է թէ
ինչ անպատեհութիւններ ունին իրենց
չափերը և վերջ ի վերջոյ նորէն ներ-
կայանելու է տունց մէջը, կրամը,
չէ թէ պատկերները ցոյց տալով, այլ
նոյն իսկ տառերները : Դարձեալ եր-
կայնութիւններու, մակերեւոյթներու,
ծաւալներու վրայ խօսած տուն բա-
ւական չէ պատկերներ ցուցնելով տալ
թէ 50 մէջը երկայնութեամբ և 20
մէջը լայնութեամբ արտի մը մակերե-
ւոյթը 1,000 քառակուսի մէջը կը լինի,
այլ ուսուցչները պարտաւոր են փոր-
ձով հասկացնել զայդ դասի, զբօսանքի
կամ ուրիշ որեւէ ժամանակներու մէջ
չափել տալով աղաւթնաց զանազան
երկայնութիւններ, մակերեւոյթներ,
ծաւալներ : Բաւական չէ գիտնալ ար-
գի մակերեւոյթը հաշուել, այլ գիտ-
նալու է 1,000 քառակուսի մէջը տա-
րածութիւն մը ուրչափ է, 50 մէջը եր-
կայնութիւն մը ուրչափ : Երբեւ ձախ-
սկիցք քանի մը գիտողութիւններ ա-
րած էին Պատկերազարդ թուաբանու-
թեան խնդիրներուն համար, բայց
պէտք է գիտնալ որ խնդիրներու պատ-
րաստութեան հոգէն մաս մ'ալ ու-
սուցչաց կը պատկանի. նոցա հետեւե-
ղութեամբ պէտք է պատրաստեն իրենց
աղաւթնաց համար խնդիրներ Դարձ-
եալ նոցա պէտք է գիտնան զանազան
պարագայներէ օգուտ քաղել խնդիր-
ներու պատրաստութեան կամ դասա-
խօսութեան համար : Մեր դպրոցնե-
րուն մէջ կը գտնուին այնպիսի ուսու-
ցիչներ որ նոր քան մը սովորեցնելու
համար դասէն վերջ իրենց աղաւթնաց
կը պատուիրեն դասագրքին մէջ գըտ-
նուած կանոնը գոց անելու և յաջորդ
դասին կը փոխի մերեւակաւ վարժու-
թիւններ անել տալ այդ կանոնի ոյժով
Յաճախ նոցա կ'առարկուի դաղափար
մը չունին իրենց դասախօսութիւններուն
վրայ : Այդ պատրաստութիւնը առաջնորդ
դասագրքը նոցա միջոց մը կը լինի
հմտանալու իրենց առարկային սովորե-
լու զայն դասախօսելու ձեւը և իրենց
պարտաւորութիւնները : Գ. Ա.

(*) Պ. Եւսուֆեան յաճախ կ'անոն
մը գրելէ յետոյ դայն կ'աղաղեցանէ,
մինչդեռ հալաւակ կարգը պահպա-
նելու էր իրեւա աւելի բնական եղանակ

- Այս, Հայր Մօնօթ : Միթէ ես ալ պտրտական
չեմ, իմ երախտագիտութիւնս յայտնելու ձեզի :
- Ըրած պատմութեանս համար :
- Այս :
- Այս պատմութիւնը ձեզի օգտակար եղաւ :
- Հայր Մօնօթ, պատմականաց մարքիւրը ծանր
ձայնով, այն օրը յորում զձեզ վնասուելու գայի, խոր
գիշեր մ'էր, դուք խօսեցաք և յանկարծ իմ ճամբաս
լուաւորուեցաւ . . . ձեր շնորհիւ ահաւոր գաղտնիք մը
հասկցայ :
- Շատ ուրախ եմ պարոն :
- Ձեր շնորհիւ Հայր Մօնօթ մին այն երկու անձե-
րէն զոր կը վնասուէի, վերստին գտայ :
- Իսկ մի՞ւր :
- Ձայն ալ գտայ սակայն ուշ :
- Ուրեմն երջանիկ էք այժմ Պ. Լակարտ :
- Այս, Հայր Մօնօթ :
- Լաւ, արդար է ուրեմն, ըսէք կաղաչեմ արդար
է, ուրեմն որ ուրիշներու երջանկութիւն տուողը երջա-
նիկ չըլլար ինքը : Այս, Պ. Լակարտ միշտ բարի Աստ-
ուած մը կայ :
- Պիլէճու երբ պիտի վերադառնաք :
- Չարմանալի բան 3 կամ չորս օրէն, 40 տարի ա-
ռաջ մնդաւ մը փարիզ եկայ, այսօր սրնորէն եկայ զձեզ
տեսնելու համար, չեմ ուզեր հայրենիքս վերադառնալ
ուսանց տեսնելու այս մեծ մայրաքաղաքին հրաշալիքնե-
րը, Յետոյ, աւելցուց նա խորհրդաւոր կերպարանքով
մը թերեւս մէկ կամ երկու այցելութիւն ընեմ :

- Երբեւնիս խաղաղութիւնը ինձ համար չէ :
- Պահ մը լուռութիւնէ վերջը շարունակեց :
- Փարիզի բարի նօտայը բան մը լսած չէր ինձ որով
կարենայի ճանչել իմ բարեկարգ, սակայն շուտ գուշա-
կեցի թէ իմ հարստութիւնս օրի պարտական եմ, Ասոր
համար յիշեցի այն այցելութիւնը զոր ըրած էր ինձ օր
մը գիւղացիի նման հագուած վահանաձեւ պարոն մը, որ
30 սակի դնելէ վերջը իմ ձեռքս մէջ, բաժնուելու ա-
տեն ըսած էր ինձ :
- Պիտի յիշեմ զձեզ :
- Ինչպէս կը տեսնէք պարոններ, նա զիս չմոռցաւ :
- Իմ տունս չնեղու առեն կըսէի ինքնիւրենս :
- Եթէ գիտնայի թէ ուր պիտի կարենամ գտնել
այս վահանաձեւ պարոնը, ճամբայ կեղծել երթալու շնոր-
հակալութիւն յայտնելու համար :
- Սակայն դժբաղդաբար չէի գիտնել :
- Կը յիշէի անոր անունը, զի ըսած էր ինձ, բայց ո՞ր
գտնել Պ. Լակարտը, կը խորհէի որ նա փարիզ կը բնա-
կէր, փարիզ խիստ մեծ է :
- Բարեբաղդաբար Պ. Լակարտ ըսած էր ինձ նաև որ
Մառէյլէ Ժաք կրանտէն տեղակալին բարեկամն էր :
- Առջի օրը կառք մը վարձեցի և Մառէյլ գայի ուր
կը յուսայի գտնել զձեզ, տեղակալ եմ, ոչ, երբէք
ըսին ինձ թէ դուք Էրինալ մեկնած էիք : Իսկուէի հաւա-
տալ իմ դժբաղդութեան : Սակայն քաջաբերութեցայ և
և վայրեան հարկաւորապէս տունը դադի, թաղապետու-
թեան պաշտօնատան մէջ էր : Օրիորդ Ժան ընդունեց
զիւ, ըսի անոր Մառէյլ գալու պատճառս : Այս վերջին

